

BEM-BÖHM BOLESZLÁV EMLÉKEZETE

Dr. SZALAI TIBOR

A letűnt század végén 1900. február 2-án Galicia kis falujában, Capowece községben született. 1964. április 2-án Budapesten útjának végére ért. Élt egy korban, mely nem sokat törődött a szellemmel. A végzet Bem-Böhm Boleszláv részére rövid életidőt engedélyezett.

Az idő rövid volt, de a vihar mely elsodorta hazájából, rettenetes. 1939-ben átlépte a Kárpátok bércseit. Az időtől, a 64 évből 23 évet idegen földön, a mi körünkben, a mi hazánkban élt. Szeretettel fogadtuk. A szeretet a menekültnek, a lengyelnek szólt. De ezt a szeretetet az ő kedves egyénisége is kiérdemelte.

A nemzetközileg is jól ismert Sie miraczki J. professzor tanítványaként Lvovban végezte az egyetemet. A második világháború kitöréséig a boryslavi geológiai állomáson dolgozott. A Flis-Kárpátok halfaunáját tanulmányozta. Jaslo-Dukla vidékén a magura takaró területén térképező munkát végzett. Legjelentősebb munkáját a Kárpát előter miocénjéről írta. A második világháború kitöréséig 9 tanulmánya jelent meg.

A IX. század elején ősei már a mai lengyel földön éltek. Akkor még a Frank birodalom keleti határa a Dunamentén és az Oderától kissé nyugatra húzóódott. A történések erői sok változást hoztak. Birodalmak omlottak össze, országhatárok változtak. Sok vész érte a lengyel nemzetet, de megmaradva éli életét az ősi földön. Az ősi föld nem elszigetelt földterület. Két földrész szegélyén fekszik. Hazáját annak földrajzi helyzete sokszor tette harcmezővé, polgárait földönfutókká. A Lengyelhonból csakúgy, mint Bem-Böhm Boleszláv már sok régi lengyel is üzött vadként menekült. A régi és az új menekültek egyaránt otthont, hazát nyertek földünkön. Az idegenből érkező az új hazában minden együttérzés, barátság, otthonalapítás mellett vendég, idegen maradt. Egyszer-egyszer árukkodóan vallott Bem-Böhm Boleszláv erről az érzésről. Mint játékba felejtkező gyermek a kutatás gyönyörűségében lelte örömét. Akkor, amikor az emberi kultúra összeomlás fenyegette, amikor ágyuk, bombák és tűz pusztította a természet diadalmas művét: az embert, s századok folyamán alkotott művét, amikor megszentelt katedrálisok, ódon városok pillanatok alatt pusztultak el, akkor megnyílt előtte a Földtani Intézet kapuja, a munka lehetősége. Hazánkban 11 tanulmánya jelent meg. Két tanulmányában ismertette a Lengyel Kárpátok köolajelőfordulásait és a lengyelországi miocént. Az első háború után a lengyel közlemények közül jóideig csak néhány jutott át Magyarországra. E munkák legnagyobb része csak lengyel nyelven jelent meg, esetleg rövidke francia vagy német összefoglalót tartalmazott. A lokális nyelveken írt publikációk szomorú sorsa érte ezeket is. A nyelv határain túl ismeretlenek maradtak. Lengyelország 20 éves függetlensége idején a geológiai-paleontológiai vizsgálatok előrehaladtak. Különösen a sóformáció, a Kárpátok előtere, a kislengyelországi fennsík, a Lengyel Középhegység voltak a tanulmányok tárgyai. Ezekkel ismertetett meg bennünket Bem-Böhm Boleszláv.

Három munkája a magyarországi oligocén-miocén korú halmaradványokat írta le. Megállapította, hogy a Kárpátokból ismert halfauna 74%-a országunkban is megvan. Négy térképező munkájának jelentését is publikálta.

1954—58-as években Petőfibányának volt főgeológusa. 1958—60-ig a Petőfi-bányában külfejtést végző vállalatnak budapesti székhelyén teljesített szolgálatot. 1960-ban betegsége nyugdíjba kényszerítette.

A gyöngyös-visontai külfejtés feltárására tett javaslata nyomán virágzó bányászat fejlődött ki Visontán. Így az üzemi geológia könyvébe is hasznos munkával írta be nevét.

Bem-Böhm Boleszláv elnémult, tanulmányai élő beszédnél hangosabban adják tovább szavát.

Bem-Böhm Boleslav irodalmi munkássága

1. Ryby kopalne trzeciorzedu karpackiego. Spraw. TN Lwów 9: 1929 (druk.) 1930 s. 243—245.
2. Stratygrafia trzeciorzedu karpackiego na podstawie fauny rybnej. Stratigraphie du tertiaire karpatique à la base de la faune des poissons. W: Pam I Zjazd geol. naft. Lwów 1929. Warszawa 1930 s. 67—79. Bibliogr. poz. 18. Rés. s. 167—168.
3. Sprawozdanie z badań geologicznych wykonanych w r. 1930 w okolicy Żmigrodu, arkusz Jasio-Dukla. Compte-rendu des recherches géologiques effectuées en 1930 dans les environs de Żmigrod, feuille Jasio-Dukla. Posiedz. nauk. PIG 30: 1931 s. 31—37.
4. Uzupełnienie odpowiedzi na recenzję Z. Pazdry. (B. m. 1931 ew. 1932). 8° s. 1.
5. Sprawozdanie z badań geologicznych wykonanych w r. 1931 na SW ćwiartce arkusza Jasio-Dukla. C.-R des recherches géologiques pour la feuille Jasio-Dukla. Posiedz. nauk. PIG 33: 1932 s. 24—26.
6. Sprawozdanie z badań geologicznych, wykonanych w r. 1932 w południowej części arkusza Jasio. C.-R des recherches géologiques effectuées dans la partie sud de la feuille Jasio. Posiedz. nauk. PIG 36: 1933 s. 40—43.
7. Fauna Przedgórze Karpat w okolicy Stryja i Doliny i jej znaczenie stratygraficzne. I. a faune de l'avant-pays des Karpates dans les environs de Stryj et de Dolina et sa signification pour la stratigraphie. Biul. Stacji Geol. 21: 1934 ss. 50, tabl. 2. Bibliogr. poz. 65. Rés. s. 42—45.
8. Tymczasowa wiadomość o faunie miocénkiej przedgórze Karpat w okolicy Stryja i Doliny. Note préliminaire sur la faune miocène de l'avant-pays des Karpates aux environs de Stryj et de Dolina. "Karpaty i Przedgórze". 2. Boryslaw 1934 s. 24—27, il. Bibliogr. poz. 3. Rés.
9. O tortonie przedgórze Karpat w okolicy Felsztyna (ark. Sambor). Sur le Tortonien de l'avant-pays des Karpates dans la région de Felsztyn, feuille de Sambor. Biul. PIG 17: 1939 s. 8—17, m. 1. Bibliogr. poz. 13. Rés. s. 17—18.
10. Fossilis halmaradványok az erdélyi Kovászna és Komandó környékéről. MÁFI Besz. Ülések 1941, 5.
11. Fossilis halmaradványok az erdélyi Kovászna és Komandó környékéről. MÁFI Évkönyv 1941, 35. 5.
12. Adatok a lengyel—magyar Kárpátok kőolajgeológiájához. MÁFI Gyak. Füzetek 1941.
13. Adatok a magyarországi harmadkori halfaunához. Geol. Hung. Pal. 1942, 19.
14. A déllengyelországi miocén. MÁFI Besz. Ülések 1943, 2.
15. Oláhlapostól északkeletre eső terület földtani viszonyai. MÁFI Besz. Ülések 1944, 6. 2.
16. Maszyw węgierski i struktura jego pól naftowych. Nafta 4, 1948.
17. Ropa i gaz ziemny na Węgrzech. Nafta 4, 1948.
18. A Hégyalja ÉNy-i részének földtani viszonyai. MÁFI Évi Jel. 1949.
19. Regéc-, Fony- és Mogyoróska-környéki vasércutatások. MÁFI Évi Jel. 1950.
20. Komlóskai környékének bányaföldtani viszonyai. MÁFI Évi Jel. 1950.
21. Kéked—Telkibánya—Nagybözsa környékének földtani viszonyai és ércelőfordulásai. MÁFI Évi Jel. 1950.